

DIETER THOMÄ • **Babalar**

DIETER THOMÄ 1959'da Heidelberg'de doğdu. 2000'den beri St. Gallen Üniversitesi'nde felsefe profesörü olarak görev yapan Thomä, daha önce Özgür Berlin Radyosu'nda (Sender Freies Berlin) çalıştı. *Frankfurter Allgemeine Zeitung*, *Literaturen* ve *NZZ* gibi yayın organlarında düzenli olarak yazıyor.

© S. Fischer Stiftung, Hamburg (çeviri)

Bu kitap, Çağdaş Alman Edebiyatı Dizisi ADIMLAR/SCHRITTE projesi çerçevesinde, S. Fischer Vakfı (Berlin), Ernst Reuter Girişimi ve Pro Helvetia desteği ile Sezer Duru (İstanbul) ve Carl Holenstein (Zürih) editörlüğünde yayımlanmıştır.

Väter. Eine moderne Heldengeschichte

© 2008 Carl Hanser Verlag, München

İletişim Yayınları 1560 • Bugünün Kitapları 124

ISBN-13: 978-975-05-0858-5

© 2011 İletişim Yayıncılık A. Ş.

1. BASKI 2011, İstanbul

EDITÖR Merve Akbaş - Pınar Çelik

YAYIN SEKRETERİ Kıvanç Koçak

KAPAK Suat Aysu

KAPAK FOTOĞRAFI Carrara, İtalya'da bulunan bir baba-oğul heykeli

UYGULAMA Nurgül Şimşek

DÜZELTİ Ahmet Batmaz

BASKI ve CILT Sena Ofset

Litros Yolu 2. Matbaacılar Sitesi B Blok 6. Kat No. 4NB 7-9-11

Topkapı 34010 İstanbul Tel: 212.613 03 21

İletişim Yayınları

Binbirdirek Meydanı Sokak İletişim Han No. 7 Cağaloglu 34122 İstanbul

Tel: 212.516 22 60-61-62 • Faks: 212.516 12 58

e-mail: iletisim@iletisim.com.tr • web: www.iletisim.com.tr

DIETER THOMÄ

Babalar

Modern Bir Kahramanlık Hikâyesi

Väter

Eine moderne Heldengeschichte

ÇEVİREN *Fikret Doğan*

i l e t i ŝ i m

Kendilerinin kastedildiđini bilenler için

Evlenmek, bir aile kurmak, dünyaya gelmek isteyen bütün çocuklara katlanmak, bu tehlikelerle dolu dünyada kol kanat germek ve biraz yol göstermek, benim kanaatime göre bir insanın başa-rabileceği en zorlu iştir.

– Franz Kafka, *Babaya Mektup*¹

şimdi her řeyi yitirdiğim bir anda, gúcünden dolayı değil, tam tersine otoritesinden dolayı bana biri yol gstersin, beni azarlasın, övsün istediğimde babamı arıyorum.

– Albert Camus, *İlk Adam*²

Babam gibi olmak istemiyorum. Hayır!

Rio Reiser'in Ton Steine Scherben için yazdığı řarkı³ –
"Hayatım Neden Bu Kadar Berbat" adlı albüm

Var olup olmadığını bile bilmediğim bir kulübün üyesi olmuşum gibi hissediyorum kendimi.

Matt Damon'ın "Baba olmak nasıl bir şey?" sorusuna verdiği cevap.⁴

-
- 1 Franz Kafka: *Brief an den Vater* [1919]. *Gesammelte Werke in den 12 Bden* içinde, (yay. haz.) Hans-Gerd Koch. S. Fischer, Frankfurt a. M. 1994, 7. c., 10–66, burada 53. [*Babaya Mektup*, çev. Cemal Ener, Can Yayınları, 2010]
 - 2 Albert Camus: *Der erste Mensch*. Rowohlt Verlag GmbH, Reinbek b. Hamburg 1995, 46. [*İlk Adam*, çev. Tahsin Yücel, Can Yayınları, 2010].
 - 3 David Volksmund Verlag, Berlin 1971, yayınevinin dostça izniyle.
 - 4 *Gala*, 08.02.2007.

İÇİNDEKİLER

Teşekkür.....	9
1. Giriş.....	11
2. Babanın Çöküşü.....	27
3. Babasız Dünya Korkusu.....	41
4. Kardeşler İktidara!.....	49
5. Baba Adına Kardeşliğin Eleştirisi.....	75
6. Ailenin Feshi.....	83
7. Kendini Arayan Babalar.....	95
8. Kardeşler Arasında Babalar da Vardı.....	107
9. Yaşayan Çelişki Olarak Baba.....	123
10. Sıkış Tıkış Tavan Arasında: Baba Dünyayı Yönetir ve Artık Onu Anlamaz.....	137
11. Boş Çukurda: Bireycilik ve Babalık.....	145
12. Patriarkın Sonbaharı.....	157
13. Kayıp Deneyimiyle Kazanç Beklentisi Arasındaki Babasızlık.....	177

14. Babasız Toplumun Psikolojisi	189
15. Gençlik Hareketi Kızışıyor ve Bitiyor	203
16. İdeolojiler Çağında Aile	219
17. Biz Yine Birisiyiz! Biz Kimiz? 1945'ten Sonra Babalar ve Çocuklar	241
18. '68'liler: Aile ve Dięer Felaketler	269
19. Babaların Geri Dönüşü	303

Teşekkür

Bu kitabın üzerinde çalışırken bulduğum birçok insana kendi açılarından babalık ve babasızlık konusuna nasıl baktıklarını ısrarla sordum; gösterdikleri sabır ve samimiyet için hepsine teşekkür ederim. Bu kitabı yazma düşüncesi 2006 yılının Aralık ayında Frankfurt Sosyal Araştırmalar Enstitüsü'nün "Yeni Babalar" üzerine düzenlediği bir kongrede doğdu; Axel Honneth ve çalışma arkadaşlarına beni bu etkinliğe davet ettikleri için minnettirim. 2008'in Nisan'ında Helmut Lethen ile birlikte Viyana'daki "Kültür Bilimleri Uluslararası Araştırma Merkezi"nde düzenlediğim "Babasızlık" üzerine kongrenin hazırlık aşamasında da çok şey öğrendim. Petra Eggers, Daniela Hartmann, Christoph Henning, Tobias Heyl, Vincent Kaufmann, Olivia Mitscherlich, Ulrich Schmid, Anna Rosa ve Jakob Thomä ve ayrıca daha birçok şey için özellikle minnet duyduğum babam Helmut Thomä itirazlar ve ipuçlarıyla katkı sağladılar.

Bana gösterdikleri üç kitap, aile hayatıyla toplumsal gelişmelerin arasındaki etkileşimin nasıl araştırılacağı konusunda önemli birer esin kaynağıydı: Dieter Lenzen'in *Baba-*

lık (Reinbek, 1991), Lynn Hunt'ın *Fransız Devrimi'nin Aile Macerası* (Berkeley/Los Angeles, 1992), Albrecht Koschorke'nin *Kutsal Aile ve Sonuçları* (Frankfurt a.M., 2000). Beni sürekli destekleyen ve bulunması zor kaynak eserleri temin eden Barbara Jungclaus olmasaydı bu çalışmanın nasıl görüneceğini tasavvur etmek bile güçtü. St. Gallen Üniversitesi ve oradaki meslektaşlarımın sağladıkları çok yönlü katkılara müteşekkirim. Erfurt Üniversitesi ve dekanı Hans Joas'a 2007/2008'de bana misafir bilim insanı olarak kapılarını açtıkları için teşekkür ederim; Erfurt'taki canlı tartışmalar beni yazarken kanatlandırdı.

1. Giriş

Öldürdüm sizi peder bey!

Geçenlerde eski eşyalar arasında eşelenirken bir kâğıt parçası buldum, üzerine çocuklarımin sözleri not düşülmüştü; onlar henüz çok küçükken bu sözler beni bir şekilde etkilerdi. Okudum: “Artık sen benim babam değilsin. Şimdi bir cankurtaran aracı çağıracağım, gelip seni mezarlığa götürsün!”

Hâlâ yaşıyorum. Hayatımın hemen hemen yarısından beri babayım, hayatımın tamamı boyunca da oğul. O eski kâğıt parçasını bulduğumda dehşete düştüm ama bu sözün o zamanlar öylesine söylendiğine inandırdım kendimi. Fantastik bir fikir halinde büyüüp gelişen çocuksu öfkeden geriye hiçbir şey kalmayabilir. Acaba?

Belki safın tekiyim ama şurası muhakkak ki, yalnız değilim. Johann Wolfgang von Goethe,¹ Roma Karnavalı'nda herkesin ötekinin mumunu (yaşam ışığını) söndürmeye ça-

1 Johann Wolfgang Goethe: *Italienische Reise*, 1. Kısım, *Sämtliche Werke, Briefe, Tagebücher, und Gespräche*, I. Abt. 15/1. c., Frankfurt a. M. 1993, 550 (“çocuk babasının ışığını söndürüyor ve habire bağırıyor: Sia ammazzato il Signore Padre!”) [*İtalya Seyahati*, çev. Seniha Bedri Göknül, MEB, 3. baskı, 1990]